

Скупштинска седница ССМ

2.
СТРАНА

10.
СТРАНА

Срби у историји Будимпеште

6.
СТРАНА

СНН

Предаја пантљика

7.
СТРАНА

Српски бал у Сегедину

АКТУЕЛНО

Одржана редовна седница Скупштине ССМ

Реорганизација Српског образовног центра „Никола Тесла“ и опозив директорке др Јованке Ластих

На деветој овогодишњој седници Скупштине Самоуправа Срба у Мађарској, одржаној 8. децембра, једна тачка дневног реда била је пропраћена снажним емоцијама и окупила велики број заинтересованих. Поново се показало да највиши представнички орган Срба у Мађарској функционише у атмосфери оштрих подела

Седницом, одржаном у седишту ССМ, председавала је председница Вера Пејић Сутор, а било је присутно свих петнаест чланова Скупштине. Поред делегата и запослених у ССМ, скупу су присуствовали и руководиоци појединих институција.

Шефица Канцеларије, др Јадранка Гергев, због болести, није била присутна, тако да до самог почетка форума није било сигурно да ли ће се седница одржати, јер по Статуту ССМ, шеф канцеларије мора да буде присутан, односно, лице које је овлашћено за надлежност законитог функционисања. Међутим, одлуче-

но је да се седница ипак одржи, јер је на основу претходно затраженог мишљења од познатог експерта у надлежном органу речено да шеф канцеларије и после седнице може да одреагује ако је било неких неправилности. Поводом овог питања дошло је до неслагања. Чланови Скупштине др Јованка Ластих и Кристифор Брцан су негодовали, јер је правни саветник ССМ-а Денеш Немеш преузео главну реч, тумачио предлоге и учествовао у дискусији, на шта, по речима др Ластих нема право, пошто нико није добио увид у Уговор који је склопљен с њим као правним заступником ССМ. Поред

тога, пошто се дискусија водила на мађарском језику на којем су и скупштински материјали писани, што како је примећено, није у складу са Статутом, поједини скупштинари су негодовали. Такође је стављена примедба и тражен разлог зашто извештај комисије у вези са инвестицијама у Српској школи у Сегедину још увек није приложен, иако је рок био 26. новембар, односно, зашто чланови Скупштине нису упознати са најновијим информацијама.

Прве две тачке дневног реда су изгласане, а односиле су се на измену и допуну Статута ССМ и измену и допуну Статута Канцеларије ССМ. Поред наведених модификација у скупштинском материјалу, од усмено изнетих предлога Скупштина је прихватила да се у Статут унесе ставка да се за члана Скупштине ССМ, односно, за било коју функцију у оквиру Земаљске српске самоуправе, не може именовати особа која је било када била кандидат или члан било које друге народности, регистроване у Мађарској, што је законом регулисано. Други предлог др Јованке Ластих да се Статутом регулише да особе које, иако су мађарски држављани, али не живе у Мађарској, нису порезни обвезници у Мађарској и нису активни чланови српске заједнице у Мађарској, не могу да буду бирани или морају да дају оставку на своје функције, није прихваћен.

Скупштина је одлучила да Самоуправа убудуће функционише са два потпредседника, који ће имати различита задужења и биће у пуном статусу, са раније изгласаним личним дохоцима. Милан Ђурић ће бити одговоран за опште послове, док ће Петар Богдан бити задужен за управљање имовином и за односе са народносним самоуправама.

Такође, прихваћен је предлог Кристифора Брцана да се на фебруарској скупштинској седници разматра питање о проширивању делокруга потпредседника у јужној регији Мађарске.

Прихваћен је и извештај о извршењу буџета ССМ и њених институција, закључно са 30.09.2023. године, а руководиоци институција су овлашћени да у року од десет дана саставе предлог о извршењу буџета

привремене мере ликвидности до 31.03. 2024. Такође, су изгласани предлози у вези измена и допуна ставки буџета Земаљске српске самоуправе и њених институција за 2023. годину, а у усвојеном годишњем радном плану организације за 2024. годину налази се да ће седнице скупштине бити одржане 23. фебруара, 24. маја, 13. септембра и 29. новембра. Усвојен је и годишњи план унутрашње ревизије за 2024. годину и годишњи извештај унутрашње контроле Канцеларије ССМ.

Једна тачка дневног реда се односила на преиспитивање донетих одлука у вези расписаног конкурса за директора Српског забавишта, основне школе, гимназије колегијума и библиотеке „Никола Тесла“ на седници Скупштине одржаној 13. октобра ове године. Због процедуралне грешке, конкурс је поништен.

Скупштина ССМ је такође одобрила пријаву Батањске двојезичне школе и забавишта на конкурс Топ Плус „Развој образовне инфраструктуре“ којим би се уредило поткровље образовне установе.

За крај су остављене две теме за разматрање које тренутно највише преокупирају српску заједницу у Мађарској. Једна је издавање Српске школе и забавишта у Сегедину из Српског забавишта, основне школе, гимназије колегијума и библиотеке „Никола Тесла“. На ранијој седници Скупштине је већ била донета одлука да се сегединска школа одвоји када се за то остваре услови. Сада су се разматрале могућности како би ова школа 2024/2025. школску годину отпочела самостално, односно, да се потребна документација састави до 31. маја следеће године.

Процес осамостаљивања сегединске Српске основне школе неки скупштинари су ставили под знак питања, првенствено, због настале конфузне ситуације због оспособљавања нове школске зграде и због процене да школа и забавиште немају довољно деце. По мишљењу др Јованке Ластих, стање у сегединској школи је горе него пре две године када је ово питање први пут било покренуто. Сматра да ова одлука носи у себи огроман ризик, због чињенице да зграда у Сегедину није готова, а до краја маја неће ни бити.

Др ЈОВАНКА ЛАСТИЋ

„По мом мишљењу, ово је врло некоректан, а можда и незаконит поступак. У целој причи не постоји поступност, ово је била егзекуција, без стручног образложења. Реч је о личној освети неколицине људи, који сматрају да сам им ја нанела неправду, а не могу да се отмам утиску да у позадини немилих догађаја стоји утицај портпарола Љубомира Алексова. Ако сам у свом раду грешила, то је било из жеље да институција коју водим буде што боља, безбедна и обезбеђена. Оно што су данас на седници рекли и показали гимназијалци, за мене је највећа сатисфакција, коју може један човек и педагог да доживи. Иако сам позната као строга директорка, ти млади људи су пуним именом и презименом стали иза мене и дали максималну подршку. То ми показује да је оно што сам радила вероватно било добро. Нико не може да ми одузме признања и све оно што сам постигла за време мог ангажовања у школи. То ће остати у аналима и када прође неколико деценија, онај који се буде бавио историјом ове институције, можда ће установити да је ових 14 година био један период раста и развоја Српске школе у Будимпешти, као и подружница које су постепено биле прикључиване институцији. Највише ми је жао деце и оних мојих колега који су ми привржени, јер се не зна шта их чека. Именовање Анице Пандуровић за в.д. директора доживљавам као њену издају у односу на мене, јер сам увек давала велики простор за афирмацију и њој лично и целој њеној породици. Није проблем што је прихватила функцију, има право на то, него то што је као члан руководства присуствовала састанцима, које смо имали у току прошле недеље, на којима смо се трудили и покушавали да нађемо решење за немилу ситуацију, нагађајући ко ће бити именован за вршиоца дужности, а она није сматрала потребним да нам каже: „Људи не морите се, мене су потражили, ја сам та“, изјавила је др Ластих за наш лист.

ЉУБОМИР АЛЕКСОВ

Слушајући на радију изјаву др Јованке Ластих, стекао сам утисак да она има двојну личност. Приликом договора у згради црквене општине у Будимпешти, на којем се по ко зна који пут тражио компромис и решење за ову ситуацију, дотична особа је изјавила да би са мном отишла и на Северни пол, а након тога износи неосноване оптужбе против мене. Питам се, које је право лице др Јованке Ластих? Постоји ли уопште право лице? Занима ме на основу чега ме оптужује и одакле толика жеља да ме окаља? Лакше је другога оптужити, него се погледати у огледало.

Скупштину ССМ чини 15 чланова, од тога њих 11 је запослено у српској школи, а друга 2 скупштинара су преко своје породице везана за ову институцију. Може ли неко у таквом саставу Скупштине да има ма каква утицај? Њена смена није освета, како она каже, него жеља већине, спроведена у складу са законом.

Предлог Владе је да се нађе још један локалитет, где би могло да се пресели забавиште. Упозорила је да треба да се ради врло опрезно, јер у Сегедину постоји много квалитетних школа, велика је конкуренција, а свакако треба консултовати педагоге који тамо раде, родитеље и локалну српску заједницу. Ластих сматра да без готове школске зграде, која би, иначе, представљала конкурентност мађарским школама, не треба кретати у процес осамостаљивања.

Директорица сегединске школе Љубинка Георгијевић и директорица забавишта Наталија Дукић Стантић изразиле су забринутост због тренутачног стања и несигурне будућности. Моментално, у школи има 44 ђака, а у забавишту 36 малишана. Дукић Стантић сматра да је дошло до тачке када више ништа не функционише. Каже да су родитељи разочарани, престали су да постављају питања, а пресељење вртића на друго место не би сматрали добрим решењем.

Георгијевић је пак истакла да су подружнице у јако тешкој ситуацији, обављају оперативни и организациони рад, без могућности доношења одлука. Поставља питање шта понудити новим ученицима који треба да се упишу, шта рећи њиховим родитељима. Сматра да ако је српска заједница отворила школу у Сегедину, треба све да учини и уложи да школа и функционише.

Председница ССМ Вера Пејић Сутор је објаснила да су финансије које школа добија исте, било да је самостална или није, али се самостални школама отварају могућности да преко конкурса допуне буџет.

Скупштина је донела принципијелну одлуку да се сегединска школа и забавиште издвоје и постану самостални, односно, да се преиспита њихово финансијско стање.

Опозив вишег руководиоца Српског забавишта, основне школе, гимназије, колегијума и библиотеке „Никола Тесла“ била је тачка дневног реда која је изазвала много емоција, расправе, тешких речи, критике, суза и питања зашто је до овога требало да дође. Тангирана др Јованка Ластих је прва узела реч рекавши да ју је током четрнаестогодишњег управљања школом водило оно што је најбоље за институцију. Додала је да одлуке није било лако доносити, да је вероватно и гршила, али је школи увек желела добро. Замерила је председници што није добила писмено образложење шта је довело до њеног моменталног опозива и рекла да је спремна да свим средствима и на свим нивоима одбрани свој углед и име на које је поносна.

Треба рећи да нико од осам чланова Скупштине, који су гласали за опозив др Ластих, није се огласио. Истини за вољу, председница Сутор је на самом почетку ове тачке дневног реда истакла да се опозив базира на губљењу поверења према директорици Српског образовног центра „Никола Тесла“.

Присутни ученици, чланови Ђачког сената, прочитали су петицију, а неколико чланова Скупштине и гостију изнело је своје мишљење, апеловало на помирење.

Након јустре расправе, Скупштина је већином гласова – 8 за и 7 против – донела одлуку о неповерењу и опозиву др Јованке Ластих са места директора Српског образовног

центра „Никола Тесла“. Истовремено, Скупштина је одлучила да од 8. децембра 2023. године вршилац дужности функције директора до избора новог руководиоца буде Аница Пандуровић, која је до сада обављала дужности заменика директора образовне установе на Тргу ружа.

Скупштинари су на затвореној седници тајним гласањем донели одлуке о додели две светосавске награде и две повеље „Сава Текелија“.

Под тачком „разно“ договорено је да се Светосавски бал приреди 27. јануара 2024. године у будимпештанском хотелу „Хунгарија“.

Седница се после више од шест сати завршила. Сходно законским прописима, председница ССМ Вера Пејић Сутор у року од пет дана треба да достави писмено образложење опозива директорице др Јованке Ластих, које ће можда дати и одговоре на бројна питања. ■

МИЛАН ЂУРИЋ

„Седница скупштине ССМ од 08.12.2023. ми је била једна од најмучнијих од када учествујем у раду овог нашег највишег политичког тела. Решавало се између осталог о два врло важна питања, важна сама по себи, али још више по непотребном одјеку који су имала у јавности и српској заједници – о издвајању српске школе у Сегедину из СОЦ „Никола Тесла“ и о опозиву дотадашње директорке др Јованке Ластих са ове функције. Наиме, већина у Скупштини Самоуправе Срба у Мађарској је проценила да је за нормализацију односа у колективу и наставе у СОЦ „Никола Тесла“ било неопходно што пре опозвати дотадашњу директорку др Јованку Ластих која се у дужем периоду својим понашањем и одлукама конфронтирала са многим колегама, запосленима и ученицима, па и са појединим члановима ССМ, своје дужности вршила самовољно и често без прихватљивог разлога, па и без правног основа, насупрот интересима и хтењима других, при чему примедбе и критике ССМ односно Скупштине ССМ није ни уважавала ни спроводила, како закон налаже. Доношење одлука по ова два питања је управо она покушала да блокира и тиме само потврдила да није за договор и уважавање општег и колективног интереса наше заједнице, већ за наметање одлука и решења које она заговара, па макар и на силу. И то се током ове седнице потврдило врло јасно – седница је одржана уз организовано присуство дела ђака, неколико родитеља и наставника СОЦ „Никола Тесла“ који су је подржавали и својим деловањем, покушали да врше притисак на рад Скупштине и спрече доношење одлука, пре свега по ово друго питање. У својој „подршци“ у прилог др Јованке Ластих су чак вређали, оптуживали и провоцирали чланове Скупштине који нису подржавали дотадашњу директорку Ластих. Жалосно је што смо у протеклом периоду били сведоци да се не бира начин којим др Јованка Ластих покушава спречити одлуке овог тела које су у интересу српске заједнице и српског школства у Мађарској. Посебно је за осуду да се у ту сврху злоупотребљавају малолетна деца. Морам да напоменем да у ССМ нико није декретом др Ј. Ластих опозвао већ се о томе јавно и демократски гласало, чисто да се не заборави, јер се прави атмосфера да је неко њу на силу сменио. Истина је супротна, она је на силу и по сваку цену хтела да остане на тој функцији и у том циљу је ангажовала све оне које је могла, на овај или онај начин. У више покушаја је тражено компромисно решење, чак и у данима пре ове скупштинске седнице, али компромис подразумева неку жртву са обе, а не само од стране која не мисли исто као др Ј. Ластих. На крају, желим да овом приликом изразим велико поштовање и да честитам колегама које су гласале слободно, сопственом вољом, у интересу српске школе и српске заједнице, и нису подлегли непринципијелним притисцима, претњама и уценама. То ми даје наду да долазе бољи дани и да ће пракса подела, сплетки, непотизма, уцена и маргинализовања способних професора и ученика убрзо бити прошлост, као и поделе у српској заједници око овог питања које нису аутохтоне, већ добро режиране, и да ће се врло брзо ученици, родитељи ученика, наставници и сви у српској заједници уверити да је школа поново стала на здраве ноге и да ће се ценити само рад, упорност, квалитет и знање, а не субјективни, непринципијелни и често неразумљиви критеријуми.“

ДРУШТВО

Трибина о животи младих припадника мањина

Код куће овде и тамо

Друга трибина под називом „Код куће, овде и тамо“ одржана је 15. новембра у Сегедину. У Колегијуму „Матијас Корвинус“ представник српског народносног удружења био је Перица Дунаи, члан Удружења „Зора“

Пред њега, на трибини су учествовали представници словачке, грчке и ромске националне мањине. Тема је овог пута, као и претходно у Будимпешти, била како младу генерацију привући ка

традицији и култури и како да осете живот у националној мањини којој припадају.

Перица Дунаи је на овој трибини истакао да је он потекао из породице која припада националној мањини и да му је деда по мајци био православни свештеник који је окупљао српски народ око себе, а да се и он труди да настави том стазом, само на другачији начин. У тинејџерским годинама се упознао са младима исте националности у језичком кампу на Балатону, када се у њему покренуо осећај да жели да још више сазна о музици, култури и фолклору свог народа.

„У Удружењу 'Зора', којем ја припадам, важно нам је да укључимо младе људе кроз различите програме, не само културне, већ и спортске, на пример, јер желимо да им понудимо различите програме како бисмо привукли све већи број младих људи, али то све мора да почне још док су деца млада. Тај подмладак је важан. Зато је јако важна школа, са којом треба имати контакт од самог почетка, а мању децу је лако привући кроз плес, музику, спорт“, рекао је Перица Дунаи.

Трибина се наставила и после завршне речи модератора Ференца Суливана, када су многобројни окупљени слушаоци желели да поставе још неко питање нашем представнику, да размене мишљења и да поделе нека своја искуства на ову тему.

Сања Симулов

Скупштинари изабрали ново руководство

Одржана скупштинска седница Печујско-барањског српског удружења

Од укупно 16 скупштинара споменуте цивилне организације, на скупштини у Српском клубу у Мохачу 23. новембра појавило се њих једанаесторо, што је значило да је постојао кворум за доношење правоснажних одлука како по питању функционисања организације тако и других ствари, везаних за Печујско-барањско српско удружење

На самом почетку форума – након што су скупштинари изгласали учлањење Ксеније Вириг Ридл и Александре Урсић, као нових чланова у организацију – извештај о прошлогодешњем раду и финансијском пословању поднео је аутор овог извештаја у својству председника Печујско-барањског српског удружења. Он је нагласио да је цивилна организација и током 2022. године успела да оствари своје зацртане планове и програме. Пре свега, истакао је кумовање на храмовној слави у Сечују, учешће у организацији и реализацији прославе храмовне славе, заштитника печујског српског православног храма Св. Андроника и Јуније, приређивање изложби „Нови Сад – некад и сад“, „Свети Сава српски“ у суорганизацији са Историјским музејем Србије, „Приче из комшилука“ у суорганизацији са Градским музејем из Врбаса, објављивање 19. броја „Барањских свезака“, посвећеног велоципедисти Светозару Игалићу Игалију, родом из Шумберка. Незаборавно је било и поклоничко

путовање, посета овчарско-кабларских манастира у Србији. Свакако, посебно ваља истаћи још једну успешну хуманитарну акцију, спроведену у циљу подпомагања страдалим у земљотресима у Хрватској.

Председник је истакао и важност дигитализовања свих бројева „Барањског гласника“, часописа, који је у Печују излазио од 1919. до 1921. и доживео 87 бројева. Дигитализацију листа удружење је реализовало подршком Архива Жупаније Барање и уз финансијску помоћ Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону при Министарству спољних Републике Србије.

Руководилац цивилне организације је реферисао и о прошлогодешњем финансијском пословању цивилне организације. Он је скупштинарима поделио и на увид дао детаљан извештај, уједно је подсетио да је Печујско-барањско српско удружење успешно конкурисало код Уреда премијера, Фонда „Габор Бетлен“, Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону при Министарству спољних

послова Републике Србије, односно, код Самоуправе Срба у Мађарској.

Скупштинари су једногласно прихватили извештај о прошлогодешњем раду и финансијском пословању, а затим су прешли на другу тачку дневног реда – разматрање овогодешњих програма и буџета. Том приликом наглашено је да је Печујско-барањско српско удружење и ове године успешно конкурисало код Државног секретаријата, одговорног за народносна, верска и цивилна питања при Уреду премијера и Фонда „Габор Бетлен“ за средства, неопходна за годишње функционисање друштва.

Неколико програма цивилна организација је већ оставила за собом. Ту спада учешће чланова удружења у организацији и реализацији празновања храмовне славе у Печују, кумовање Печујско-барањског српског удружења на храмовној слави у Мајшу, поклоничко путовање по Србији, с посебним освртом на посету манастиру Тумане, достављање још једног хуманитарног транспорта страдалима у земљотресима у Хрватској, односно, посредовање и активно учешће у побратимљењу Шиклоша из Мађарске и Ирига из Србије.

Скупштинари су једногласно прихватили и другу тачку дневног реда, план рада и буџет за текућу годину, при чему је истакнуто да је у припреми 20. јубиларни број „Барањских свезака“.

У трећој тачки дневног реда скупштинари су бирали нове чланове руководства организације. Наиме, досадашњи потпредседник организације Нада Белајски и председник удружења, аутор овог чланка, поднели су оставку. На место потпредседника организације скупштинари су једногласно одлучили да задатак повере Александри Урсић из Вилања, док је за председника Печујско-барањског српског удружења, такође једногласно, изабрана Ксенија Вириг Ридл, родом из Липове, која данас живи у Кукињу.

На тај начин наставља се процес укључивања младих у рад Печујско-барањског српског удружења, но, наравно, чланови организације не могу бити задовољни, напротив, још пуно морају радити како би могли успешно да ангажују и привуку младе, односно, повећају број активиста удружења.

То ће бити један од приоритетних задатака и новог руководства организације, које ће у саставу Ксенија Вириг Ридл, председник, Александра Урсић, потпредседник и Анита Вајдич, секретар, и у будуће пуном паром радити на проналажењу младих, њиховог ангажовања у удружење и своју активност испољавати у корист и добробит српске заједнице не само у Жупанији Барањи, него и шире.

Одржавање скупштинске седнице Печујско-барањског српског удружења подржали су Уред премијера и Фонд „Габор Бетлен“.

Предраг Мандић

Извештаји о раду и планови за будућност

АКТИВНОСТИ

Активности српских самоуправа

У дешчанском Српском културном, образовном и верском центру „Свети Сава“ 21. новембра одржана је последња овогодишња седница Самоуправе Срба у Десци.

Форумом, којем је присуствовала и бележница Локалне самоуправе села др Анита Алтмајер, председавао је Кристифор Брцац, председник месне српске самоуправе који је у првој тачки прихваћеног дневног реда присутне информисао о активности српске заједнице и њених организација у протеклом временском периоду. Од више од двадесет наведених програма и приредаба налазе се и они који су одржани у организацији и реализацији Самоуправе Срба у Десци. Ту спада – вреди посебно истаћи – приређивање свечаног обележавања 75. годишњице постојања и рада месног Културно-уметничког друштва „Банат“, упис дешчанског српског златовеза у Национални регистар, односно, одржавање „Банатског сабора“.

Извештај је једногласно прихваћен без дискусије, а потом се пажња посветила плану рада за 2024. годину. План садржи датуме шест планираних седница у новој календарској години, а прво заседање предвиђа се 20. фебруара.

И ова тачка дневног реда једногласно је прихваћена, након које је уследило разматрање предлога о унутрашњој контроли. Овде је реч преузела бележница локалне самоуправе села др Анита Алтмајер, која је чланове бираног тела и присутне информисала да се ради о законској обавези, а да ће се следеће године контролисати систем књижења, односно, планирање годишњег буџета и образложење о вивини појединих буџетских ставки.

Након обраћања бележнице села, како предлог о унутрашњој контроли, тако и Споразум о сарадњи између већинске и српске народносне самоуправе у Десци, једногласно је прихваћен.

У петој тачки дневног реда разговарало се о свечаном обележавању предстојећих празника. Најпре се пољемисало о куповини поклона забавиштарцима и основцима поводом Св. Николе и након краће дискусије

одобрена су финансијска средства за куповину дарова.

На ред је дошло и празновање Божића: слично ранијим, и у јануару 2024. евоцираће се успомене на Бадњи дан када ће чланови „Баната“ отићи до оближње шуме по бадњак, а затим га запалити у порти светиње, а првог дана празника Христовог рођења одржаће се и традиционални концерт Културно-уметничког друштва „Банат“ у Десци.

Већ традиционално, 13. јануара се у Десци одржава испраћај старе и дочек Нове православне године. Организационе припреме су отпочеле, а већ је резервисан и Оркестар Радована Марића из Бачке Тополе, међутим, главобољу представља локација, тј. где да се приреди новогодишње весеље. Још није донета одлука да ли да се фешта одржи у Дому пензионера или да се приредба врати на своје старо место, у месни ресторан. Чланови бираног тела Срба су одлучили да се спроведе усмена анкета међу бирачима, односно, српским житељима, па ће се на основу њиховог мишљења донети одлука, везана за место дочека Нове православне године.

Под тачком „разно“ Самоуправа Срба у Десци је изгласала пружање материјалне помоћи у исхрани ученика, учесника „Сусрета српских школа у Мађарској“ који је 27. новембра одржан у Десци, а такође је обезбедила и финансијску подршку за програм свечаног обележавања 30. годишњице постојања самосталног Српског образовног центра „Никола Тесла“ у Будимпешти.

Наредна седница Самоуправе Срба у Десци одржаће се 20. фебруара 2024.

Српска народносна самоуправа у Стоном Београду прославила је своју 25. годишњицу постојања. Основана је 1998. године. На основу одлуке Одбора, установљена је плакета и споменица које носе име Катарине Ивановић, прве српске сликарке и почасне грађанке, која је живела и радила у Стоном Београду. Награде се додељују за значајне догађаје и за истакнуте личности. Овај пут је уручено пет плакета и пет споменица. Циљ Самоуправе Срба у Стоном Београду је био да реномирана признања добију они, који својим радом од почетка

подржавају Српску самоуправу и парохију. Почев од 2024. године, једном годишње ће се додељивати 3 плакете и 3 споменице и то на „Дан Срба у Стоном Београду“, манифестацији која се одржава прве недеље јула. О награди ће гласањем одлучивати комисија од пет људи.

Ове године споменице и плакете „Катарина Ивановић“ су уручене 23. новембра 2023. на годишњој јавној седници.

Признање су добили Атила Ђула Чепели, Анамарија Шандоровић, Габор Матош, Ђерђ Шандоровић и Илона Видеман. У блиској будућности биће објављена књига на српском и мађарском језику о раду Српске самоуправе у протеклих 25 година, са илустрованим садржајем. Нажалост, Габор Матош и Илона Видеман нису успели да приме признања и биће им уручена накнадно.

И Самоуправа Срба у Ловри је одржала своје јавно саслушање. Слично ранијим годинама, форум је одржала заједно са већинском самоуправом у месном Дому културе а први пут њима су се придружили и чланови новоформираног Удружења за спорт, разоноду и културу, односно, поједини житељи села Ловре.

Од стране руководиоца бираних тела били су поднети извештаји. Како се то могло чути на јавном саслушању, програми у протеклој години приређени су у заједничкој организацији већинске и месне српске народносне самоуправе, односно, Ловранског удружења за спорт, разоноду и културу.

Посебно су се издвојили прослава Божића у згради месне Српске основне школе, бирано тело Срба у Ловри било је суорганизатор дочека Српске нове године у Тукуљи, односно, приређивања „Дана села“.

Веома успешан је био фудбалски турнир, одржан за екипе које су пристигле из разних насеља где живе Ср-

би – захваљујући Ловранима, поново је оживела некадашња спортска манифестација која је окупљала фудбалере и њихове пратиоце са циљем дружења и забаве.

И у протеклој години достојно је прослављена храмовна слава „Летњи Св. Никола“, а већ је традиција да се Ловрани, посебним програмима у свом насељу, придружују Ковинчанима у празновању „Велике Госпојине“, заштитника светиње у Српском Ковину.

Наравно, на јавном саслушању се говорило и о програмима за наредну годину. Представници трију организација су за сада одредили само одржавање промоције књиге „Парохије Карловачке митрополије“ аутора Милана Дујмова, односно, 13. јануара биће уприличен дочек Српске нове године у једном од хотела у Српском Ковину.

Са друге стране, до краја календарске године, очекује се организован „Дочек Деда Мраза“ заказан за 15. децембар, чији је главни организатор Самоуправа Срба у Српском Ковину, а суорганизатор Ловранска српска самоуправа.

Све у свему, бирано тело Срба у Ловри за собом оставља успешну годину и искрено се нада да ће помоћу конкурсних средстава, добијених од стране Уреда премијера и Фонда „Габор Бетлен“ и догодине успешно приредити своје програме и реализовати пројекте.

Катарина Павловић Бачи
Предраг Мандић

АКТУЕЛНОСТИ

Срби у историји Будимпеште

Научна конференција поводом 150. годишњице уједињења Будимпеште

У Архиву Града Будимпеште, 8. децембра, одржана је међународна научна конференција под називом Срби у историји Будимпеште – Будим и Пешта у историји Срба

Научна конференција је отворена у преподневним часовима, поздравним ре-

прешло је на територију Угарске. Почетком 19. века Пешта и Будим су били центри српске културе, основана је Матица српска, задужбина Саве Текелије. Срби су дали велики допринос у развоју Будимпеште, која је и данас велики центар културе", између осталог је рекао Рус.

Током дана одржане су четири сесије у оквиру којих су се чула интересантна предавања предавача из Мађарске и Србије.

Золтан Бада, сарадник Српског института у Мађарској, говорио је на тему Текелијанум и Ангелинеум у Будимпешти у написима мађарске штампе. „Српске образовне установе у престоници Угарске (Мађарске), које су основали добротвори, увек су играле значајну улогу у животу српских ученика на плану учења, успешног напредовања и у обезбеђивању будуће животне егзистенције. Будимпештански Текелијанум је од 1838. године пружао подршку мушкој омладини, ученицима у средњем и високошколском образовању на тај начин што су обезбеђивањем одговарајућег смештаја и стипендија, те младе особе имале олакшане услове школовања. Од 1898. године са почетком деловања будимпештанског Ангелинеума, обезбеђено је младим српским девојкама да и оне уживају најбољу могућу подршку током читавог школовања. Деловање ове две образовно – васпитне установе у Будимпешти, остварено је уз великодушну материјалну подршку два племенита патриона, Саве Текелије и Лазара Ђунђерског“, рекао је Бада.

Пера Ластих, директор Српског института у Будимпешти, говорио је на тему „Гробље из Орцијеве баште“. Православни Срби су у Будиму и Пешти током векова имали више посебних гробаља, односно парцела на општим гробљима. Међу њима, на основу ахивске грађе пештанске српске православне Црквене општине, располажемо мало детаљнијим подацима о гробљу у тим документима названом „гробље из Орцијеве баште“. У излагању Пера Ластиха, директора Српског института у Будимпешти, је дат краћи преглед некадашњих српских православних гробаља, затим је говорио о периоду када је „гробље Орцијеве баште“ функционисало и које су познатије личности тамо сахрањене – реформатор школства, краљевски саветник Урош Несторовић, адвокат и песник Михаило Витковић, велетрговац и добротвор Нам Бозда, пештански прота и часник

Матице српске Георгије Марго, оснивач Матице српске, трговац Георгије Станковић и други. Ластих је такође говорио о потребним даљим истраживањима у вези са овим гробљем, као и о активностима које спроводи данашња српска заједница у Будимпешти ради постављања спомен-обележја на месту овог несталога српског гробља у Пешти.

Софија Биро Каплан, културни антрополог и сарадник Српског института, говорила је о историјату културног удружења Зора у Будиму и о историјату друштвеног организовања Срба у Угарској, које сеже у далеку прошлост. У последња два века формирана су многа српска удружења, како у престоници, тако и у сеоским насељима. Удружење Зора је основано 1897. године, у тада већ уједињеном граду Будимпешти. У првом делу рада реч је о оснивању и историјату удружења, док је у другом делу стављен акценат на делатности.

Маријета Вујичић, преводилац, уредник, конзул у пензији, дала је приказ дневника последњег будимског, касније пештанског проте Душана Вујичића (1903-1990), за време Другог светског рата и послератних година, који је он водио од 1940. године. Белешке верно прате хронологију ратних збивања, историјских и црквених догађаја, дајући паралелно увид у верски живот Срба у Мађарској. Трагичан преокрет представља послератно рушење цркве и епископског двора у Табану 1949. године, што доводи до завршетка активног живота будимских Срба. У послератном периоду због тадашње идеологије и верски живот постаје много тежи. Дневник представља не само историјску и културолошку вредност, већ и драгоцен извор за истраживање живота Срба у Мађарској.

Др Зоран Вукосављевић, доцент на Универзитету техничких и економских наука у Будимпешти, говорио је о значају архитектуре православних храмова у Будиму и Пешти у огледалу мађарске и српске сакралне градње истог доба. Гости из Србије, др Нино Делић, научни сарадник са Историјског института у Београду, говорио је о православној српској популацији Будима, Пеште и околине од краја 18. века, до Првог

светског рата из угла демографије, а др Кристиан Јерић, научни сарадник са Филозофског факултета Универзитета у Београду, упознао је аудиторијум са друштвеним животом српских саборских посланика и српских чиновника у Будимпешти од 1867-1918. године.

Др Никола Ластих, доцент Учитељског факултета Универзитета Етвеш Лоранд, у свом предавању скренуо је пажњу на две књиге, које могу да послуже као водичи кроз српске знаменитости у Будимпешти. Аутор прве је Стојан Вујичић, а друге Петар Ластих. Независни истраживач Бранка Петровић, изложила је интересантне податке о учитељима и ђацима будимске и пештанске српске вероисповедне школе, које су настале у 17. веку.

Покровитељи конференције су Самоуправа града Будимпеште, Српска самоуправа у Будимпешти, организатори: Српски институт, Архив града Будимпеште, Катедра за интердисциплинарну историју „Атеље“, Филозофског факултета Универзитета „Етвеш Лоранд“, а суфинансијери: Српска самоуправа у Будимпешти, Српска самоуправа у Зуглоу – Будимпешта 14. кварт, Самоуправа Срба у Мађарској.

К.П.

чима Габора Керпел Фрониуса, заменика главног градоначелника Будимпеште, Иштвана Кењереша, генералног директора Архива Града Будимпеште и Борислава Руса, председника Самоуправе Срба у Будимпешти. „Уједињење Пеште, Будима и Старог Будима је и наш празник, јер смо овде већ вековима присутни. Наша веза са већинским народом почиње још у време династије Немањића, наставља се у време краља Матије Корвинуса. Сеобе Срба су вековима биле актуелне, а у току Велике сеобе, 1690. године, око 40 хиљада српских породица

Српско позориште у Мађарској у Сирију

ДЕШАВАЊА

Представа „Тозовац у Мађарској” одушевила Поморишљане

Велики уметници имају ту привилегију да кроз своја дела живе вечно. Тако је и у случају естрадне легенде Предрага Живковића Тозовца, који нас је заувек напустио 6. априла 2021. године, међутим, његове песме и дан данас су популарне, радо певане, а преко њих живи и сам Тозовац.

То потврђује и представа Српског позоришта у Мађарској „Тозовац у Мађарској” према којој, откада су глумци нашег театра почели да је изводе – и даље влада огромно интересовање, па је и Сегединска месна српска заједница одлучила да је уврсти у програме „Дана српске културе у Сегедину”.

Многи Тозовчеви поштоваоци – Срби и Мађари – 17. новембра одазвали су се позиву организатора с циљем да у сиришком Дому културе „Иштван Темеркењ” одају почаст легенди српске естраде, одгледају комад за који је сценарио написао Милан Рус, директор Српског позоришта у Мађарској, а режирао га Јанош Деги.

Имали су прилику да детаљно упознају живот барда српске естраде и његову естрадну уметност.

Чим су Јозо Маториц и Бранимир Ђорђевић, глумци Српског позоришта у Мађарској у хармоникашкој пратњи Растка Гергева почели да певају „Мирјану”, победничку композицију Фестивала „Песма лета” 1971. године, публика им се одмах придружила у певању. Слично је било и у наставку приредбе приликом које су представљени бројни хитови сјајног певача.

На радост многобројне публике малтене једноипосатна представа Српског позоришта у Мађарској, посвећена легенди српске естраде, била је обојена бројним шлагерима, евоцирањем успомена сусрета са Тозовцем. У комад су биле уткане и шале, везане за заједничку еру Срба, Хрвата и Словенаца за време ДСЈС-а, било је доста хумора и на рачун српске заједнице у Мађарској. Нису остала ни евоцирања личних, приватних доживљаја са легендом југословенске и српске естраде.

Публика је од почетка до краја уживала у представи, певала заједно са глумцима, а комад, изведен у Сирију, поново је потврдио да је Предраг Живковић Тозовац захваљујући својим песмама и даље жив. Његова текстописачка, композиторска и певачка уметност никада неће престати да сјаји.

П. М.

Наступ дешчанских оркестара у Румунији

Под насловом „Тамбурица банатске равнице”, у организацији Српског регионалног културног центра у Великом Семиклушу, у Румунији, 24. новембра по девети пут одржан је међународни тамбурашки фестивал.

На традиционалној манифестацији, која је овом приликом окупила тринаесторо оркестара из четири земље – Румуније, Босне и Херцеговине, Србије и Мађарске – наступала су и два музичка састава из Деске: Оркестар „Банат” са солистичкињом Естер Фрањо Вујчин и Оркестар „Лале из Баната” са соли-

стом Божидарем Путником из Новог Сентивана.

Свирици и солисти из Мађарске били су топло поздрављени од стране публике која је имала прилику да у склопу маратонске приредбе одслуша бројне композиције на тамбурици, а свакако ваља истаћи и гостовање Милана Прунића, познатог извођача традиционалних војвођанских и градских песама.

Међународни тамбурашки фестивал, у склопу којег је месни Тамбурашки оркестар „Батини бећари” прославио петнаесту годишњицу свог постојања, поново је послужио као повод за дружење и размену искустава, а свакако радује чињеница да се свирици из Румуније и Мађарске већ годинама друже и то захваљујући Душици Рошу, познатој певачици, солистичкињи из Великог Семиклуша, Румуније.

П. М.

Српски бал у Сегедину

У Сегедину је, у суботу, 25. новембра, у свечаној дворани Спортског комплекса Сент Гелерт Форум одржан традиционални Српски бал.

Као и претходних година, организатор ове свечаности, која окупља бројне Србе из Сегедина, али и шире, била је Самоуправа Срба у Сегедину, уз покровитељску подршку Фонда „Бетлен Габор”.

Свечаност су отворили председница Самоуправе Срба у Сегедину, Нада Малбашки и потпредседник ССС, Сеннад Емра. Од почасних гостију и званичника балу су присуствовали Вера Пејић Сутор, председница Земаљске Самоуправе Срба у Мађарској, протојереј Далибор Миленковић, Чедомир Адамов, председник Српске месне заједнице, Кристифор Брцан, председник Самоуправе Срба у Дески, Дора Крунић Дунаи, председница Самоуправе Срба у Новом Сентивану, Клара Сивери, заменица уреда градоначелника Морахолома и руководиоца Српског културног центра Коло. Свечаност поводом окупљања Срба у Сегедину, прославе традиције и обележавања српства, не може да прође без оних који се старају да темељи наслеђа буду добро постављени и који своју професију посвећују управо њима, па су уз запослене у српском забавишту и српској основној школи у Сегедину, балу присуствовале и директорке Љубинка Георгијевић и Наталија Дукић Стантић.

У свом уводном обраћању представници Самоуправе Срба у Сегедину истакли су задовољство успешним организовањем бала и нагласили да се његов значај огледа у окупљању Срба који живе у Мађарској, дружењу и неговању и чувању традиције која има дугу историју. Познато је да историја окупљања Срба у Сегедину датира још од давне 1805. године.

Након формалног отварања Српског

бала, уследио је наступ ученика српске основне школе у Сегедину, испостава СОЦ „Никола Тесла” из Будимпеште, предвођених водитељем фолклорне секције школе, Петером Дунајем. Ученици првог и другог разреда играли су Деље игре из Србије, док су старији ученици играли игре из Босилеграда. Петер Дунаи је за наше новине истакао да му је част што деца имају прилику да покажу игре и у оваквим свечаним приликама и дају свој допринос. Није скривао задовољство напретком који остварује рад њихове фолклор секције и додао да су припреме за славу Храма у мају већ почеле.

Свој допринос балу су дали и малишани српског забавишта у Сегедину који су се побринули за декорације на столловима.

Након фолклорног наступа, заиграли су сви окупљени, међу којима је било и родитеља ученика Српске школе и забавишта у Сегедину. Све присутне забављао је Оркестар Село из Ловре којима је ово био прво наступ на Српском балу.

Горана Копоран

MEGALOVILLE & MAGYAR KORMANY
FANCIKATASVANI

ДЕШАВАЊА

Едукација основаца

„Недеља здравља“ у батањској српској школи

Батањска двојезична српска основна школа и забавиште већ више година за редом у новембру месецу обележава „Недељу здравља“ у оквиру које ученици кроз различите радионице и предавања уче о здравим навикама живота, здравој исхрани и хигијени и важности физичке активности.

Педагози су се потрудили да организују низ креативних активности како би деци што боље представили здрав стил живота. У току целе недеље малишани су се трудили да од куће понесу што здравију ужину. Ученици су велику подршку добили од својих родитеља који су се показали као одлични партнери, јер је и њима од великог значаја да њихови малишани и надаље наставе да спроводе овако добре навике здраве исхране. У току недеље прво предавање одржала је Богларка Человски, бивша ученица школе, а сада искусни физиотерапеут. Она је ученицима нижих разреда указала

на значај правилног седења и држања тела код деце. Деца која имају правилно држање имају многе предности. Добро држање може смањити ризик од дуготрајног бола или повреда, унапредити здравље, изградити самопоуздање и побољшати физички изглед како би се осигурало здраво и срећно одрастање. Нове генерације деце много више времена проводе погрбљена, гледајући у екране, тако да концепт правилног држања постаје поприлично критичан. У току предавања, Богларка се трудила да деци покаже вежбе које превентивно могу деловати на њихово добро држање. Основци су је будним оком пратили

и изводили вежбе. Подстакла је малишане да у раном узрасту изграде корисну и вредну навикау за њихово здравље.

Већ следећег дана су ученици првог разреда, у друштву своје учитељице, посетили градску пијаци и проверили своје знање о воћу и поврћу. Препознавали су и именовали воће и поврће које су видели, а затим су напунили своју котарицу и упутили се ка школи да испробају витамине које су купили на пијаци. Највеће интересовање владало је за келерабу, поврће које многи никада до тад нису пробали.

У току ове недеље, у групном раду, деца су направила пирамиду исхране, визуелни приказ здраве исхране и један од начина планирања добро избалансираних оброка ради оптималног здравља. Малишани су намирнице делили по групама и на тај начин научили да је здрава исхрана основ здравог начина живота.

При самом крају недеље основци су имали прилику да послушају још два предавања. Прво предавање и едукацију одржала је зуботехничарка Тинде Пап како би усмерила децу на основна правила хигијене уста и зуба. Она је указала деци на важност редовног и правилног прања зуба,

правилну исхрану и контролу зуба од стране родитеља и стоматолога. Друго интерактивно предавање за основце одржала је патронажна сестра. Деца су активно учествовала у предавању и показала добро знање на тему здравог начина живота.

Станислава Ђенеш Екбауер

ИНТЕРВЈУ

Разговор с поводом: Ђуро Бојдан, селоначелник Ловре

Јесење уређење гробља

Јесењи радови озелењавања и уређења ловранског гробља су завршени. То је повод да нешто више дознамо о конкурс, о наменским средствима и даљњим плановима Самоуправе Ловре.

У јануару 2023. године Самоуправа села Ловре конкурисала је за набавку биљака, које су се додељивале у трећој фази Програма пошумљавања насеља, а конкурс је објављен у оквиру Националног пошумљавања. Задовољни смо како је конкурс прошао. КЕФАГ „Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt“ је 13. октобра 2023. године, доделио самоуправи: три планинска јавора, пет бреза, четири рана јавора, осам високих стабала јасена, пет цакова борове коре, шездесет дрвених кочића, двадесет одстојника за кочиће, двадесет завоја, двадесет штитника за младице и кућицу за птице.

Где је Самоуправа Ловре засадила конкурсом добијено дрвеће?

Биљке освојене захваљујући програму засађене су на гробљу у Ловри под вођством стручњака за шумарство „Pilis Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészete“, 26. октобра 2023. године.

Величина гробља у Ловри, које је у 100% власништву самоуправе, износи 6145 м². Налази на улазу у град Српски Ковин, отприлике 700 метара од центра Ловре, тако да чак и старијим људима није проблем да пешке оду до гробља.

Ко одржава сеоско гробље?

Површину гробља одржавају јавни радници самоуправе, а једном годи-

шње мештани села заједно раде на великом чишћењу у оквиру социјалног рада. Не само гробље, већ и његова околина је лепа и уредна, њиве поред и иза њега обрађују локални земљорадници пазећи да на овим површинама нема саморасле вегетације.

Погребно предузеће нашег села изграђено је седамдесетих година прошлог века, чија је обнова завршена пре неколико месеци.

Сваке године представничко тело локалне самоуправе организује социјални рад, током којег мештани села заједно уређују гробље. И Ловранско удружење за спорт, културу и слободно време, које је трансформисано у децембру 2022. године и има оснивачки документ допуњен културним циљевима, већ је учествовало у томе ове године. Била је то права прилика да млади науче од старијих генерација да треба да поштујемо своје претке и да чувамо обичаје који нашу малу заједницу држе на окупу. На пролећном чишћењу гробља било је лепо видети како су се три генерације окупиле, заједно су уређивали површине између гробних места, посејали дивље растиње и очистили коров.

Са очевима радила су и њихова деца, основци и средњошколци, а придружио им се и скоро 90-годишњи чика Јожи, један од најстаријих људи у селу да и сам да свој допринос како би све било уредно и лепо.

Задовољни смо како је све прошло, асоцира ме на мисли Жана Жауреса који каже: „Традиција није чување пепела, већ преношење пламена“. Управо нам је то жеља.

Поводом озелењавања гробља, зашто је животно средине и уређења вашег села, да ли бисте нам најавили и друге активности на којима радите?

Веома важан циљ локалне самоуправе села Ловре је јачање еколошке свести у насељу. Ове године по други пут се догодила изузетно лепа сарадња са школом и Ловранским удружењем. У социјални рад у априлу, који смо организовали у сарадњи са Ловранским удружењем за спорт, културу и слободно време, успели смо да поред становника Ловре

укључимо више од стотину ђака (од основношколаца до средњошколаца) и чак нам је помогао и локални пољопривредни одбор и ловачко друштво суседног насеља Макада. Смеће смо сакупљали на административном подручју насеља. Сакупили смо више од 30 м³ отпада. Овај друштвени рад не само да промовише заштиту животне средине, већ и продубљује осећај припадности српства, јер су се нашој иницијативи придружили ученици Српског образовног центра „Никола Тесла“ из Будимпеште. Родила су се нова пријатељства, а деца Ловре су имала прилику да се више друже и вежбају српски језик. Желимо да од овога створимо традицију.

Разговор водила: Славица Зељковић

Елија данашњеј друштва

КУЛТУРА

Беседништво се негује и на Тргу ружа

Након прошлогодишње победе, поново су се ученици Српске гимназије „Никола Тесла“ из Будимпеште нашли у Сремској Митровици, у простору Музеја Срема, на 33. Фестивалу беседништва – Сирмијум светлост речи – *Sirmium lux verbi*. Овога пута, из Српске гимназије из Будимпеште, кренуло је 5 ученика, спремних да покажу шта су припремили

Подсећања ради, кандидати су могли да се пријаве за Фестивал у беседништву у три категорије: ауторска беседа, интерпретација и импровизација или *ex tempore*, за коју иначе нема баш пуно заинтересованих кандидата, јер је најзахтевнија с обзиром да кандидат на самом такмичењу добија тему на коју ће да говори, тако да своју беседу мора да припреми за неких сат времена.

Ово је био интернационални сусрет, на коме су се срели учесници из Будимпеште, Херцег Новог, Београда, Руме и Звечана. Као и претходних година, најбољи је добио венац беседништва и копију статуете оратора из другог века, уметничку слику и друге вредне награде, али осим победника, награђују се и друго и треће место, награде дају и две адвокатске канцеларије, а и публика гласа и бира свог победника.

Из Будимпеште, на такмичење су путовали Андреа Брезић (10 разред), Павле Мацановић (11), Дуња Илић

(11), и матуранти Тијана Мајданчић и Димитрије Петровић, а нашем тиму се придружила и бивша ученица Српске гимназије, сада студенткиња Наталија Томић, иначе прошлогодишња победница у беседништву.

Андреа, Дуња и Тијана су се такмичиле у категорији ауторских беседа, док су Павле и Димитрије наступали у категорији интерпретација. Наталија је решила да се ове године опроба у најтежој категорији – импровизацији.

Ауторске беседе наших ученика су се тицале тема примерених њиховим годинама, па је Андреа Брезић говорила о бесконачном лутању, негде између, Дуњина тема је била „Волим те, извини, помози ми“, док је Тијана говорила о животу из угла њених 18.

У категорији импровизације, Павле Мацановић је говорио текст „Иако нисмо људи и ми волимо и ми волимо“ Елвира Пешталића, а „Прву беседу против Катилине“, Марка Тулија Цицерона, говорио је Димитрије Петровић,

прошлогодишњи добитник Цицерона, награде Адвокатске канцеларије Јелкић.

Пре самог наступа, такмичари су имали могућност да изађу на сцену, пред светла рефлектора и да пробају свој говор. И били су одлични, баш као и на самом наступу. Заиста имамо пуно разлога да будемо поносни на њих. Како би их подржали, у публици су били и родитељи многих од њих.

Прошле године су наши ученици дебитовали на овом фестивалу и били су најмлађи учесници, јер се на ово такмичење пријављују углавном студенти глуме, права и других смерова, као и старији зрелији беседници, али то нас није спречило да у школу на Тргу ружа донесемо награде и прошле и ове године.

Беседничко судско веће су чинили Оливера Оља Јелкић, адвокат и књижевник, Адријана Виденовић, драмска уметница из Београда и адвокат, мр Зоран Левајац и они су одлучили да 3. место у интерпретацији добије Павле Мацановић, док је 3. место у ауторској беседи добила Тијана Мајданчић. Награду публике добила је Андреа Брезић, а Наталија Томић, наша прошлогодишња матуранткиња, добила је награду у категорији импровизације.

Учеснике је и ове године водила и припремала професорка Драгана Меселџија. Сви су констатовали да су ово заиста посебни дани за њих, јер је див-

но учествовати на оваквој манифестацији на којој се негује леп говор и лепа реч. Сала је била пуна посетилаца, који својим присуством дају подршку једној оваквом манифестацији и помажу јој да траје. Желели су да чују беседнике, који чине противтежу сиромашењу нашег српског језика, у који се све више убацују туђице и англицизми, као и употреби сленга, што ће, чини се, за коју годину довести до тога да ће исправан говор и богат речник бити реткост и неоспоран квалитет. Кажу да су беседници елита нашег друштва, у правом смислу те речи, а они то на оваквим манифестацијама свакако и потврђују.

У ревијалном делу програма, како је то већ и уобичајено, наступали су и победници фестивала беседништва осуђених лица.

Превоз на Фестивал обезбедила је СШ „Никола Тесла“.

Д. М.

И забавишћарци су активни

НЕВЕН

Такмичење у трчању за мале Дешчане

Деца су се почетних година такмичила у три узрасне категорије, у мушкој и женској конкуренцији. А од пре неколико година уведена је једна новина: могућност да се опробају у трци, добили су и најмлађи, деца млађа од три године.

Они су и први изашли на тркалиште, после поздравног говора градоначелника села Ласла Кираља, и организатора овог спортског догађаја, Војислава Ђорђева.

У овој категорији, Српско забавиште „Никола Тесла“, није имало својих учесника, али су сви веома здушно навијали за малишане учеснике.

У наредној категорији, дечака млађих од 4 године, прво одличе за „Никола Тесла“ донео је Колош Балинт, освојивши прво место и путујући пехар. За њим су почели да се нижу успеси за Дешчане. Тако у категорији девојчица млађих од 5 година, сва три места, заузеле су девојчице из групе „Лежићи“, српско забавишта „Никола Тесла“. Прво место освојила је Панка Дорочи, друго место Зара Осланци, треће место пак Емили Сабо. Затим су на тркалиште изашли дечаки млађи од 5 година, и опет постигли велики успех. Прво место заузео је Виго Мирчов, друго Феликс Тесари, а треће место Ајрик Сеједин. У

категорији девојчица испод шест година, Јанка Кајла је и ове године освојила друго место својим сјајним трчањем. Она је свој таленат очито наследила од деде Војислава. Да имају спортски дух показали су и дечаки изнад 6 година. Победник у овој категорији био је Левенте Варга, док је Петер Арачи освојио треће место. Девојчице су такође биле сјајне, и то Лујза Чањавец са освојеним трећим местом. Посебну похвалу можемо упутити Катарини Адамов која се лавовски борила у финалној трци девојчица изнад 6 година, која је дотрчавши до своје васпитачице која ју је чекала на циљној линији, пуна среће, пред свима викала: „Завршила сам, трчала сам сама!“ и тако победила свој страх. Честитамо свима!

Расположен за разговор био је и организатор такмичења Војислав Ђорђевић.

„Пошто сам био наставник физичког, добио сам задатак да осмислим такмичење, јер смо имали четири пехара. С обзиром да смо већ доста ствари радили у школи, мислио сам да би било добро да урадимо нешто за забавиште – да направимо такмичење. И то је било 2008. године. Прва четири пехара сам добио од Саболча Гуљаша. Он је први оснивач пехара, а њих има осморо. Ја сам се овде родио, ту сам и радио, по-

знајем пуно људи, и није ми било тешко да нађем осниваче пехара, који ће помоћи такмичењу: један од њих је и наш Милан Јанчкин. Потребно је да они купе први пехар, и од тада, сваке године за прва три места у једној групи, потребно је купити поклоне, и ако може он лично да их преда. Ове године је и градоначелник учествовао, и сваком детету, било да је учествовало или не, купио је чоколаду. Прво такмичење смо организовали на рукометном терену, а кад је била завршена градња спортске хале, прешли смо тамо“, причао нам је о почетама такмичења.

Како оцењујете данашње такмичење?

„Деца су имала добру мотивацију, и ако им ја дам само један плус у животу са овим такмичењем, ако само у једном детету дам плус, онда је то успех. Данас је било пуно родитеља у публици, и сви они дали су мотивацију. Дечак Ајрик је тако брзо трчао да је срушио своју маму на циљу. Ја сам веома задовољан, али се бојим да неће имати ко да преузме ово после мене. Ја ћу се трудити док могу да организујем.“

У својој каријери, Војислав Ђорђевић, наставник математике и хемије, а касније и физкултуре, организовао је пуно такмичења. Иако су та такмичења сада део дешчанске и његове прошлости, вредно је поменути нека. Шаховски турнир екипно и појединачно, који је добио до свог краја и међународни карактер, бицикличке трке из-

међу Деске и Сирига за све категорије од деце до одраслих, стонотениски турнир, инспирисан одласком на Олимпијаду у Москви. Организовао је гимнастичка школска такмичења, рукометна такмичења, као и такозвану Спартакијаду у шаху, рукомету, фудбалу, кошарци, флорболу за децу из оближњих села.

У својој 75 години још увек веома успешно организује пешачки турнир прве суботе у октобру, ове године за 150-оро деце и одраслих. Креће се из Сеоског дома, преко долме до Мориша у дужини од укупно 12 км. Такође, једном годишње је и организатор одласка малих Дешчана на клизање у ледену дворану у Сегедину, које у целости финансирају сеоски добротвори.

Пресрећна деца, једва су дочекала да им се поделе чоколадице које су добили, а они најбржи нису се одвајали од својих поклона које су заслужено освојили.

Сања Симулов

НЕВЕН

Свечаност коју су матуранти једва чекали

„Предаја пантљика“ српских гимназијалаца у Будимпешти

Без икакве сумње, најсвечанији догађај током гимназијског школовања јесте незаборавна „Предаја пантљика“, чиме ученици 12. разреда симболично ступају у ред матураната. Сада већ по устаљеном обичају ова јединствена свечаност и овај пут је приређена у Културном центру МОМ у Будиму.

Ученици 11. разреда Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, на челу са разредним старешинама Јулијом Младеновић, Аленом Нађом и Драгомиром Дујмовом, много су се потрудили да се ова популарна манифестација приреди на завидном нивоу у понедељак, 4. децембра, са почетком у 19 часова.

Ову сјајну приредбу својим присуством увеличали су Биљана Гутић Бјелица, амбасадорка Босне и Херцеговине у Мађарској и Александар Лончаревић, отправник послова Амбасаде Републике Србије у Будимпешти.

Присутне су на самом почетку целовечерње манифестације поздравили водитељи програма Катарина Веркиос и Милош Миловановић. Уследила је додела пантљика уз пратњу пријатне музичке подлоге и пуштање слајдова слика матураната из раног детињства. Осим слављеника на сцену су ступиле и разредне старешине Оливера Младеновић Мунишић, Лазар Которчевић, Андреа Мештер Апјокне у пратњи разредника у ђачком дому Драгане Меселције и Сунчице Маринковић.

Затим су дванаестаци уручили цвеће и пригодне поклоне директорки др Јованки Ластих, помоћницима директора Кристини Бекић, Аници Пандуровић и Гордани Ђерђ.

Одмах потом ученици 11. разреда

извели су скеч Дуње Илић и Ање Танасковић, ученица 11/ц разреда под називом „Добродошао, Тесла“. Ову веселу, кратку једночинку која обрађује времелов, тачније волшебан повратак Николе Тесле у Будимпешту 2020, године, као и његов сусрет са ученицима српске гимназије у мађарској престоници, увежбао је са ђацима професор Драгомир Дујмов. Скеч је праћен бурним аплаузом и смешом публике што је најбољи доказ успеха. На самом крају кратке представе Павле Мацановић, ученик 11/б разреда, веома је сугестивно рецитовао песму Мирослава Мике Антића „После љубави“.

Програм једанаестак настављен је беседом Јоване Миодраговић и Теодоре Голић на српском и мађарском језику из којег издвајамо: „Са белим пантљикама које дично носите на својим грудима, искуством које попут непроцењиве медаље поносно држите у својим рукама, вечерас представљајте оличење тријумфа и успеха, узора који се златно сија целом овом просторијом, достижући и до најдалјих делова сале. И док се дигнутих глава и пуних срца полако пењете уз ове стрме степенице, сваким пажљивим кораком ближите се завршној линији, путу који се продужава, водећи ка новим хоризонтима, новим правцима живота“.

Потом су представнице сва три одељења 12. разреда Ангелики Ива-

нов, Тијана Мајданцић и Марија Рожмарић прочитале своје говоре на српском и мађарском језику.

Овом приликом издвојићемо детаљ из беседе Ангелики Иванов, ученице 12/а разреда: „Ово је та ноћ за коју смо се припремали месецима! Ово је та ноћ када добијамо пантљичку! И ово је та ноћ када можете да се забављате пре дугих припрема које су пред нама. Као да нечему долази крај, али никако да тај крај заправо дође. Пантљика не значи крај нашег школовања, већ почетак неког завршетка, истовремено, сугерише и блискост наших будућих планова. Овај симбол, сваки пут када се погледамо у огледало, подсећа нас на наше циљеве! Подсећа нас да у наредним месецима морамо још упорније да се припремамо како би наша школа била поносна на нас...“. После ње следиле су речи Тијане Мајданцић, ученице 12/б разреда, из којег цитирамо овај део: „Предаја пантљика је стара традиција, коју са поносом обележава и наша школа дуги низ година. Самим качењем пантљика вечерас смо и ми симболично постали матуранти. Знајте, једнога дана када постанемо оно о чему смо одувек сањали, свако од вас биће делом заслужан за наш успех. Зато захвалност дугујемо директорки наше школе др Јованки Ластих за сву подршку и награде за постигнуте успехе, разредном старешини Лазару Которчевићу за разумевање и неизмерно стрпљење за наш тридесетчетворочлани разред, као и осталим професорима за посвећеност и стечено знање.“

После дирљивих речи слављеница се обратила и директорка др Јованка Ластих која је поред осталог рекла и следеће: „Драги матуранти, поштовани родитељи, цењени гости. Прошло је опет годину дана и опет

смо ту на даскама која живот значе. (...) Као и често пута до сада, говор ћу почети са тиме да сте ви посебна генерација и то из два разлога. Први разлог је што у овој генерацији има највише оних наших ученика који су од најмањих ногу са нама. Пратили смо их како одрастају и како од малишана постају млади људи. (...) Сад погледати све вас који сте одрасли заједно са нама чини ме изузетно поносном зато што видим младе, лепе, талентоване људе и надам се да ћете успети у животу да се докажете. Други разлог због којег сте посебна генерација јесте да сте ви једина генерација коју смо примили без пријемног испита. (...) Срећом, пандемија вас је захватила само маргинално, али мислим да смо управо сада, у овој последњој години успели да се некако саберемо, да постанемо, односно, ви да постанете једна права заједница, једно добро друштво, једна екипа младих људи која је вољна да чини једно за другог и да се подреди заједници. Раскошан таленат имате. (...) Свуда сте били присутни. Хвала вам за то. Као што сам рекла пре неки дан, ви сте до сада најбоља генерација од када постоји Српска школа »Никола Тесла« у Будимпешти.“

После беседе директорке следиле су најзбуђивији моменат вечери – наступ слављеника. Матуранти су фрапантно плесали елегантне валцере и енергичне модерне плесове. Разне, веома успешне и вешто извођене кореографије одиста су задивиле многобројну публику. Игре су са матурантима увежбали Мирела Зоки, Дијана Арђушевскаја, Патриција Дудаш и Душан Вуковић.

Незаборавно вече завршено је заједничким плесом матураната и њихових родитеља.

Д. Д.

САМОУПРАВА СРБА У МАЂАРСКОЈ РАСПИСУЈЕ КОНКУРСЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ДВА КАНЦЕЛАРИЈСКА ПРОСТОРА

Обавештавамо Вас да Самоуправа Срба у Мађарској путем конкурса издаје у закуп канцеларије, некретнине, које се налазе у њеном власништву у VI кварту Будимпеште, у Нађмезе улици бр. 49: приземље број 7, на катастарском броју VI 28938/0/A/4. величине 32 m² и на катастарском броју VI 28938/0/A/5. величине 71 m² намењене за канцеларијски простор од 1. јануара 2024. године.

Молимо заинтересоване да своје понуде за закуп некретнине пошаљу до 31. децембра 2023. године до 10.00 часова, на име председнице Самоуправе Срба у Мађарској на адресу: Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3. или на адресу ssm@szerb.hu.

Остале информације:

- Некретнина није опремљена намештајем.
- На основу пристиглих понуда, одлуку о закупу доноси Финансијски одбор Самоуправе Срба у Мађарској.
- Са изабраним закупцем склапа се уговор о закупу на основу Закона о народностима бр. CLXXIX из 2011. године; на основу Закона о националној имовини СХСХVI из 2011. године (у даљем тексту: „Закон о националној имовини“); и даље, меродаван је и Правилник Самоуправе Срба о руковању имовином и улагању.
- Скрећемо вам пажњу да, према Закону о националној имовини, уговор може да се закључи само са оним физичким или правним лицем које прихвата наведено у ставки 11. § (11) Закона о националној имовини.
- Уговор о закупу закључује се на најмање годину дана, односно 365 дана.
- Минимална цена закупа је 300.000 форинти месечно (71 m²), и 100.000 горинти (32 m²). Цена садржи и месечне режијске трошкове.
- У случају да се на конкурс пријави више кандидата, уговор ће бити закључен са понуђачем који је доставио понуду са највећим износом.
- Место отварања коверата са понудама: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској (1055 Budapest Falk Miksa utca 3.). Термин отварања коверата са понудама: према важећем Правилнику ССМ-а о руковању имовином и улагању (тачка 42 и 43).
- Процесу отварања коверата са понудама могу да присуствују особе које су дале понуду или особе са њиховим писменим овлашћењем.
- Начин и очекивани термин за вредновање пристиглих понуда су одређени Правилником ССМ-а о руковању имовином и улагању.

Некретнина може да се погледа у унапред уговорено време.

Детаљније информације можете добити у току радног времена Самоуправе (понедељак 9-15 часова, петак 9-12 часова) од др Јадранке Гергев, шефа Канцеларије ССМ, лично (Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3.) или телефоном 061/331-5345.

Задржавамо право измене и опозива понуде. Уколико дође до измене садржаја огласа, Самоуправа Срба у Мађарској ће објавити обавештење. Будимпешта, 08. децембра 2023.

Самоуправа Срба у Мађарској

ОПТИРАЊЕ 100

Српска месна самоуправа у Батањи и Самоуправа Срба у Мађарској срдечно Вас позивају на обележавање

100. годишњице почетка масовног организованог оптирања Срба из Мађарске у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца,

које ће се одржати
15. децембра 2023. године (петак) у Батањи, низом програма од 10 до 18 часова.

ПРОГРАМ

10:00 Долазак гостију у Батању, добродошлица код српске школе (Хуњадијева ул. 43-45)

10:30 Ванредни час у Српској школи и забавишту у Батањи са програмом ученика школе

11:30 Помен у српској православној цркви Рођења Пресвете Богородице

12:30 Одлазак на батањску железничку станицу, полагање венаца

13:30 Ручак за госте

14:30 Заједничка свечана академија Српске самоуправе у Батањи и Самоуправе Срба у Мађарској (Градска кућа у Батањи)

16:00 Промоција књиге Милана Мицића „Срби опантани из Мађарске у Југославији 1921–1941“ у издању Српског института и отварање изложбе о опантанима у Србији (Дом културе у Батањи)

17:00 Пројекција краткотражног документарног филма „Сусрет и сећање“ и литерарни програм Српског позоришта у Мађарској, Културног центра „Венац“ и драмске секције Српског образовног центра „Никола Тесла“ (Дом културе у Батањи)

18:00 Закуска пред пут и испраћај гостију.

Самоуправа Срба у Мохачу и месна Српска црковна општина

срдечно Вас позивају на промоцију књиге

„Парохије Карловачке митрополије“ аутора Милана Дујмова,

која ће се одржати у мохачком Српском клубу
16. децембра у 17 сати

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У БУДИМПЕШТИ

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА МЕСЕЦ ДЕЦЕМБАР 2023.

16. 12. субота – Вечерње 16 часова	
17. 12. недеља – (Детињци)	
Света Литургија	10 ч.
18. 12. понедељак - Вечерње	16 ч.
19. 12. уторак – Свети Николај	
Мирликијски Чудотворац –	
Никољдан Света Литургија	10 ч.
23. 12. субота – Вечерње	16 ч.
24. 12. недеља – (Материце)	
Света Литургија	10 ч.
30. 12. субота – Вечерње	16 ч.
31. 12. недеља – (Оци) Света	
Литургија	10 ч.

Јушрење се служи свакој дана у 8:00 часова

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт.) ✦ За издавача: Радојка Филаговић ✦ Главни одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ✦ Вршилац дужности главног одговорног уредника: др Предраг Мандић ✦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ✦ Фоторепортер: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Контакт: srpskenedeljenovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ✦ Графички прелом листи: Тибор Фуксел ✦ За штампању: Szedéstűköt Bt.: Ференц Ибош ✦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✦ HU ISSN 2061-0238

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

ДУХОВНОСТ

У ишчекивању старих и нових посетилаца

Промовисање печујске српске православне цркве и музеја

Трочлана делегација Локалне самоуправе Печуја, предвођена Марком Кинчешом, руководиоцем Одељења за туризам, 24. новембра боравила је у посети печујској српској православној цркви, посвећеној Св. Андронику и Јунији где је разговор водила са јерејем Миланом Ерићем, парохом печујским.

Тема сусрета била је на који начин обезбедити већи пропагандни простор поменутој светињи и регионалној црквено-уметничкој збирци, која се налази одмах надомак светог храма. Наиме, сви који пролазе, па и сами житељи Печуја, нису ни свесни да се у Улици Зринског под бр. 15. налази српска православна црква, саграђена и освештана 2015. године, а о њеном постојању дуго нису знали чак ни сами гости који су посетили цркву.

Током дијалога, постигнут је дого-

вор да се ураде и поставе нове табле у центру којима ће се означити локација цркве и музеја.

Представници туристичког сектора града су од свог домаћина затражили да напише неколико реченица о историјату српског православног храма и регионалне црквено-уметничке збирке, како би он добио простора и на сајту града.

Наравно, промовисање печујске српске православне цркве и својеврсног музеја, у којима се налазе црквене утвари, иконе српских православних цркава које су порушене у Жупанији Барањи након Другог светског рата, вршило би се на мађарском, енглеском и српском језику, што не искључује могућност објављивања пропагандног материјала на другим страним језицима, пре свега, на немачком.

Гости Градоначелничког уреда су од свог домаћина затражили и информације, везане за богослужења, састав православних верника, односно, којих дана од колико до колико сати би се могли посећивати светиња и црквено-уметничка збирка.

Одговоривши на питања, јереј Милан Ерић је изашао у сусрет својим гостима додавши да је важно да се о српској православној цркви у Печују што више чује и зна, а на томе су радили и раде и активисти месне српске православне црквене општине предвођени њиме, као месним парохом.

На крају сусрета, Марк Кинчеш, руководилац Одељења за туризам при Локалној самоуправи града Печуја је о. Ерића обавестио да ће током првог викенда у децембру у престоници Жупаније Барање боравити једна вишечлана група, састављена од новинара и туристичких радника из Србије, с циљем да се упозна са културно-историјским и верским знаменитостима града Печуја, односно, и бројним природним лепотама и другим значајним туристичким дестинацијама Жупаније Барање.

Поменуто група је од 1. до 3. децембра заиста боравила у Барањи и том приликом најпре је походила бројне знаменитости Харкања и Шиклоша (погледали су и месни српски православни храм), да би потом на ред дошао и Печуј.

У склопу студијског путовања, новинари и туристички радници из Србије посетили су и српски православни храм где их је са историјатом и верским животом месних православаца упознао јереј Милан Ерић, парох печујски.

Потом су сви прешли у зграду некадашње српске православне капеле где се данас налази регионална црквено-уметничка збирка. Ту су угушћени од стране Печујаца, односно, упознати са драгоценим вредностима музеја који чине предмети из оних српских православних цркава у Барањи, које данас више не постоје, јер су срушене, демолиране.

Додајмо и то да су учесници студијског путовања из Србије посетили и чувену Жолнајеву фабрику керамике, односно, адвентски ваљар у самом центру града. Овамо се надовезује и вест да ће 13. децембра у престоници Жупаније Барање у склопу адвентских свечаности наступати и један дечји хор из Новог Сада.

Све у свему, Печујци се с правом надају да ће убудуће туристичке групе из Србије своје посете Мађарској отпочети најпре у Барањи, а потом, дотицањем манастира Грабовца, своје путештвије наставити ка Будимпешти и Сентандреји.

П. М.

Илустроване дописне карте у Мечки

Поклон-разгледница мечанских Немаца Србима у Барањи

Немачко-мађарско пријатељско друштво сматра изузетно важним да се поред споменичког наслеђа Немаца, промовише и духовно, културно наслеђе Срба

У претходним бројевима Српских недељних новина већ смо информисали цењене читаоце нашег листа да су чланови месног немачко-мађарског пријатељског друштва, предвођени председницом Мелитом Хенгл, поводом храмовне славе светиње у Мечки не само угостили Србе како из мађарског, тако и хрватског дела Барање, него су приредили и фото-изложбу о светодимитријевској српској православној цр-

кви. Штавише, они су том приликом свим српским православним верницима, па и иноввернима уручили скроман поклон, разгледницу на којој се налази и српски православни храм посвећен заштитнику светиње у Мечки.

Како нас је информисала Мелита Хенгл, председница цивилне организације, разгледница је штампана у 2000 примерака, а циљ руководства је да се и убудуће штампају илустро-

ване дописне карте на којима ће се наћи лепоте, драгоцености српског православног храма у селу.

Немачко-мађарско пријатељско друштво сматра изузетно важним да се поред споменичког наслеђа Нема-

ца, промовише и духовно, културно наслеђе Срба којих, нажалост, данас више нема у селу, а некада су чинили саставни део становништва маленог барањског насеља.

П. М.

